

Ontwerpaspecten dl. 2

Inhoudsopgave

- 6. Overlijden
 - 6.1. Overlijden in de woongemeente van betrokkene
 - 6.2. Overlijden in Nederland buiten de woongemeente van betrokkene
 - 6.3. Overlijden van een ingezetene buiten Nederland
 - 6.4. Overlijden van een niet-ingezetene
- 7. Verhuizen en andere adreskwesties
 - 7.1. Verhuizen binnen een gemeente
 - 7.2. Verhuizen naar een andere gemeente
 - 7.3. Verhuizen naar het buitenland (emigreren)
 - 7.4. Verhuizen naar Nederland (immigratie, vestiging in Nederland)
 - 7.5. Verhuizing van niet-ingezetenen in het buitenland
 - 7.6. Briefadressen
 - 7.7. Adres in onderzoek
 - 7.8. Gegevens over toekomstige verhuizingen
- 8. Vestiging
 - 8.1. Inleiding
 - 8.2. Personen zonder bijzondere verblijfsrechtelijke positie die zich in Nederland vestigen
 - 8.3. Personen met een bijzondere verblijfsrechtelijke positie

6. Overlijden

6.1. Overlijden in de woongemeente van betrokkene

Bij overlijden van een persoon in de woongemeente van betrokkene, wordt een overlijdensakte opgemaakt door de ABS. De ABS doet aan zijn college mededeling van het overlijden. In deze casus is het college van de ABS verantwoordelijk voor de bijhouding van de gegevens over betrokkene.

Voor de mededeling van de ABS aan zijn college stellen we de eis dat het burgerservicenummer van de overledene is opgenomen teneinde de identiteit van betrokkene zo effectief mogelijk over te brengen. Voorts kan de mededeling een digitale kopie van de overlijdensakte omvatten.

Het college zal op basis van de mededeling en de overlijdensakte een bijhoudingspoging maken. Deze handeling kan geautomatiseerd worden uitgevoerd.

Het overlijden van een persoon heeft consequenties voor het adres van betrokkene, het huwelijk respectievelijk geregistreerd partnerschap van betrokkene en daarmee voor de persoonslijst van de partner van betrokkene. Deze consequenties worden hierna aan de orde gesteld.

Een consequentie van het overlijden is dat het adres van betrokkene geen betrekking meer heeft op de overleden persoon. Aangezien het adres in de praktijk wel nog gebruikt wordt, bijvoorbeeld om de erfenamen te bereiken, wordt ervoor gekozen om de gegevens over het adres niet aan te passen conform de bestaande werkwijze onder de wet GBA.¹

Het (rechts)feit dat een persoon overlijdt, heeft tot gevolg dat het huwelijk of geregistreerd partnerschap van betrokkene van rechtswege eindigt. Voor de persoonslijst van betrokkene betekent dit dat de gegevens betreffende het huwelijk dan wel het geregistreerd partnerschap aangepast zullen moeten worden. Wijziging van deze gegevens kan geschieden op basis van een bijhoudingspoging die het college doet gebruikmakend van de gegevens in de mededeling van de ABS. Merk op dat de beëindiging van rechtswege van het huwelijk of het geregistreerd partnerschap met onmiddellijke ingang van het overlijden plaatsvindt. De beëindiging wordt op de persoonslijst verwerkt vóórdat de bijhouding van de persoonslijst van betrokkene is opgeschort.^{2 3 4}

¹ Zie in dit verband ook paragraaf 10.2 over het opschorten van persoonslijsten.

² Opgemerkt zij dat het derde lid van artikel 2.27 het mogelijk maakt dat een ambtenaar van de burgerlijke stand op verzoek van een college inlichtingen verstrekt over het overlijden van een persoon. Alhoewel het dus mogelijk is dat een abs rechtstreeks een ander college dan zijn eigen college van inlichtingen voorziet, is het niet de bedoeling dat de mededelingen inzake feiten van belang voor de bijhouding langs deze weg worden afgehandeld. De aangewezen weg is van abs naar zijn college en van dat college naar het college van de woongemeente van betrokkene.

³ Onder de wet GBA wordt het ontbonden zijn van het huwelijk bij overlijden alleen op de persoonslijst van de partner van betrokkene verwerkt en niet op de persoonslijst van betrokkene zelf. Daardoor ontstaat een asymmetrische situatie waarin de beide persoonslijsten ten aanzien van het huwelijk inconsistent zijn. De voorgestelde nieuwe werkwijze verhelpt dit. Voorts voorziet de voorgestelde nieuwe werkwijze erin dat de gegevens omtrent het huwelijk met minimale handelingen kunnen bijgewerkt. Tenslotte behoeven gebruikers niet langer zelf te deduceren dat het huwelijk ontbonden is op grond van het feit dat betrokkene is overleden, maar kunnen zij dit gegeven direct ontlenen aan de gegevens omtrent het huwelijk op de persoonslijst.

⁴ Afnemers die geautoriseerd zijn worden in een bericht op de hoogte gesteld van zowel het overlijden en de beëindiging van rechtswege van het huwelijk.

Ontbinding van het huwelijk of het geregistreerd partnerschap heeft ook consequenties voor de persoonslijst van de partner. Ook daarop zullen de gegevens betreffende het huwelijk dan wel het geregistreerd partnerschap moeten worden aangepast. In het geval dat de partner in dezelfde gemeente woont als die van de overledene, kan dit gebeuren onder verantwoordelijkheid van het college van de ABS. Wijziging van de gegevens kan dan net zoals hiervoor besproken geschieden op basis van een bijhoudingspoging die het college doet gebruikmakend van de gegevens in de mededeling van de ABS.

In het geval dat de partner niet in dezelfde gemeente woont als de overledene, doet het college van de gemeente waar de overledene woonachtig was een mededeling aangaande het overlijden en uit dien hoofde van rechtswege eindigen van het huwelijk of het geregistreerd partnerschap aan het college van de gemeente waar de partner woont. Dat college kan met de fiattingknop aangeven of overgegaan kan worden tot automatisch omzetten van de mededeling in een bijhoudingspoging of dat eerst menselijke tussenkomst vereist is. In dat laatste geval kunnen zich de gevallen voordoen die eerder in paragraaf 4.3 werden beschreven. Daarbij was weliswaar sprake van een huwelijk terwijl hier het vervallen van een huwelijk of een geregistreerd partnerschap aan de orde is, maar dat doet aan het verdere verloop geen afbreuk.

Het kan voorkomen dat de partner van de overledene geen ingezetene van Nederland is. Er zijn dan twee gevallen denkbaar:

1. Als de partner niet staat ingeschreven in de basisregistratie, hoeft op grond van de wet BRP geen nadere actie te worden ondernomen.
2. Als de partner als niet-ingezetene in de basisregistratie staat ingeschreven, dan dient een documentindicatie bij de persoonslijst van betrokkene geplaatst te worden.⁵ De gegevens betreffende het huwelijk of het geregistreerd partnerschap kunnen in de BRP-voorzieningen als bijhoudingsgegevens worden vastgelegd met het oog op toekomstige bijhouding. Deze werkwijze is vereist omdat in geval van een niet-ingezetene geen gegevens over het huwelijk of het geregistreerd partnerschap wordt vastgelegd.

In de situaties die in de volgende paragrafen worden behandeld, kan zich eveneens de situatie voordoen dat de partner van de overledene geen ingezetene van Nederland is. De behandeling daarvan volgt hetgeen hiervoor staat beschreven.

Het rechtsfeit dat een persoon overlijdt, heeft gevolgen voor de geldigheid van zijn reisdocumenten. Deze geldigheid vervalt bij overlijden van rechtswege. Voor de persoonslijst van betrokkene heeft dit voorsnog geen consequenties. Het feit dat de rechtsgeldigheid van een reisdocument vervalt vanwege overlijden, wordt niet in de BRP vastgelegd (evenmin als dat in de GBA wordt vastgelegd).⁶ Het gegeven wordt middels het mechanisme van de spontane mutatie ter beschikking gesteld van afnemers zoals bijvoorbeeld het basisregister reisdocumenten.⁷

⁵ Dit dient uiteraard door de verantwoordelijke voor de bijhouding te worden gedaan.

⁶ De gegevens in verband met de paspoortwet omvatten "datum einde geldigheid". Dit is de datum die op het reisdocument zelf staat vermeld. Het betreft dus een gegevens dat de stand van zaken weergeeft op het moment dat het reisdocument werd gemaakt.

⁷ Dat geldt ook voor andere wijzigingen in de gegevens van een persoon die leiden tot het van rechtswege ongeldig worden van het reisdocument, zoals wijziging van naam, geslacht, geboortedatum en het kwijtraken

6.2. Overlijden in Nederland buiten de woongemeente van betrokkene

Bij overlijden van een persoon in Nederland buiten de woongemeente van betrokkene, wordt een overlijdensakte opgemaakt door de ABS van de gemeente waar het overlijden heeft plaats gevonden. De ABS doet aan zijn college mededeling van het overlijden. Het college van de ABS doet mededeling van het overlijden aan het college van de woongemeente van betrokkene. In deze casus is dit tweede college verantwoordelijk voor de bijhouding van de gegevens over betrokkene.

De mededeling van de ABS aan zijn eigen college is dezelfde als in de situatie dat de overledene in zijn woongemeente overleden zou zijn. De mededeling van het college van de ABS aan het college van de woongemeente, is gelijksoortig aan deze mededeling. Ook zij bevat het burgerservicenummer van betrokkene en kan een digitale kopie van de overlijdensakte omvatten.

Wanneer het college van de woongemeente de hiervoor genoemde mededeling ontvangt, kunnen er twee situaties optreden. In de eerste situatie heeft het college toestemming gegeven middels de fiatteringknop voor automatische verwerking van de mededeling naar de bijhouding van de persoonslijst van betrokkene waar het gaat om gegevens over diens overlijden en de bijhouding van de gegevens over het huwelijk of het geregistreerd partnerschap van betrokkene. Vervolgens doen zich twee mogelijkheden voor:

1. Wanneer de partner van betrokkene in dezelfde gemeente woont dan impliceert de gekozen stand van de fiatteringknop eveneens dat de mededeling van het college automatisch verwerkt wordt tot een bijhoudingspoging van de persoonslijst van de partner waar het betreft de gegevens over het huwelijk of het geregistreerd partnerschap.
2. Woont de partner van betrokkene niet in dezelfde gemeente dan impliceert de gekozen stand van de fiatteringknop eveneens dat het college van de woongemeente van de overledene een mededeling doet aan het college van de woongemeente van de partner betreffende de bijhouding van de gegevens over het huwelijk van de partner. Dat college kan met de fiatteringknop aangeven of overgegaan kan worden tot automatisch omzetten van de mededeling in een bijhoudingspoging of dat eerst menselijke tussenkomst vereist is. In dat laatste geval kunnen zich de gevallen voordoen die eerder in paragraaf 4.3 werden beschreven. Daarbij was weliswaar sprake van een huwelijk terwijl hier het vervallen van een huwelijk of een geregistreerd partnerschap aan de orde is, maar dat doet aan het verdere verloop geen afbreuk.

In de tweede situatie die kan optreden heeft het college de fiatteringknop op menselijke beoordeling van de mededeling gezet. Wanneer deze beoordeling ertoe leidt dat de mededeling van het college van de ABS niet aan twijfel onderhevig is, dan zal het college toestemming geven om de mededeling alsnog om te zetten in een bijhoudingspoging en onder omstandigheden tot een mededeling en voltrekt de afhandeling van het geheel zich op dezelfde wijze als die hiervoor is beschreven. In het geval dat de mededeling in twijfel wordt getrokken en deze twijfel ook na overleg met het college van de ABS of de ABS zelf voortduurt, dan zal het college met enige vertraging de bijhouding uit laten voeren als

van de Nederlandse nationaliteit. Merk op dat in het basisregister reisdocumenten niet alleen de gegevens betreffende gestolen, verduisterde of anderszins vermiste reisdocumenten worden bijgehouden, maar ook betreffende reisdocumenten die van rechtswege zijn vervallen op grond van artikel 47, eerste lid, onder a, b, c, e, f of h, van de Paspoortwet. Hiertoe behoort het overlijden van de houder.

hiervoor beschreven. Daarbij is het mogelijk dat het college besluit om enige gegevens in onderzoek te zetten. Als het college niet overgaat tot (tijds) bijhouding dan ontstaat een situatie waar de BRP-voorzieningen geen geautomatiseerde afhandeling voor bieden. De BRP-voorzieningen kunnen wel inzichtelijk maken in hoeveel gevallen er sprake is van mededelingen die niet door het verantwoordelijke college worden omgezet in (tijds) bijhouding. Ze kunnen eveneens signaleren dat mededelingen niet binnen een bepaalde tijd worden afgehandeld. In het uiterste geval kan dit leiden tot asymmetrie zoals eerder aan de orde gesteld in paragrafen 4.2 en 4.3.

Voor het geval dat de partner van de overledene zich bij het college van zijn woongemeente meldt met het verzoek om aanpassing van de persoonslijst van hemzelf, zal dit college contact opnemen met het college van de woonplaats van de overledene. De te volgen procedure kan in een handboek uitvoeringsprocedures worden beschreven.

6.3. Overlijden van een ingezetene buiten Nederland

Indien het overlijden van een ingezetene buiten Nederland plaats vindt, dan is in de regel niet direct sprake van een Nederlandse overlijdensakte. Er is op voorhand ook geen betrokkenheid van een ABS. Er is veelal wel sprake van een (buitenlands) brondocument betreffende het overlijden. Nabestaanden dienen de feiten betreffende het overlijden van betrokkene op grond van artikel 2.44 in combinatie met artikel 2.48 zo spoedig mogelijk ter kennis van het college van de woongemeente van betrokkene te brengen. Daarbij zal veelal het buitenlandse brondocument worden overlegd. Het college zal met behulp van de gegevens over de overledene en na het uitvoeren van de benodigde controles, een bijhoudingspoging opstellen. Deze omvat niet alleen de bijhouding van de gegevens betreffende het overlijden maar evenzeer de bijhouding van de gegevens omtrent het huwelijk of het geregistreerde partnerschap en afhankelijk van de situatie de bijhouding van de laatstgenoemde gegevens op de persoonslijst van de partner van betrokkene of een mededeling dienaangaande aan het college van de woongemeente van de partner. Wanneer dit laatste college pas tot fiatting overgaat na menselijke tussenkomst dan kunnen zich verschillende situaties voordoen die eerder in paragraaf 6.2 hiervoor aan de orde zijn gekomen.

6.4. Overlijden van een niet-ingezetene

Inzake het overlijden van een persoon die geen ingezetene is, worden de volgende gevallen onderscheiden:

- a. Betrokkene overlijdt in Nederland en staat ingeschreven in de basisregistratie.
- b. Betrokkene overlijdt in Nederland en staat niet ingeschreven in de basisregistratie.
- c. Betrokkene overlijdt in het buitenland en staat ingeschreven in de basisregistratie.
- d. Betrokkene overlijdt in het buitenland en staat niet ingeschreven in de basisregistratie.

Ad a Betrokkene overlijdt in Nederland en staat ingeschreven in de basisregistratie

In het geval een niet-ingezetene overlijdt in Nederland, dan wordt door de ABS van de gemeente waar het overlijden heeft plaatsgevonden, een overlijdensakte opgemaakt. Het overlijden is van belang voor de bijhouding van de basisregistratie. Het ligt daarom in de rede dat de ABS die de overlijdensakte heeft opgemaakt, een mededeling omtrent het overlijden doet aan zijn college. Het college kan de gegevens betreffende het overlijden niet op de persoonslijst van betrokkene aanbrengen omdat het niet de verantwoordelijke is voor de bijhouding en evenmin een ABO is. Het ligt in de rede dat het college het gegeven over het

overlijden mededeelt aan de minister van BZK die kan besluiten tot het plaatsen van een documentindicatie op de persoonslijst van de overledene en die de gegevens over het overlijden als bijhoudingsgegevens in de BRP-voorzieningen kan vastleggen.^{8 9} De documentindicatie vormt een signaal voor een ABO die in het geval van een actuele relatie met de overledene een opgave aan de minister kan doen betreffende het overlijden.¹⁰

Het plaatsen van de hiervoor genoemde documentindicatie moet door de minister van BZK gebeuren aangezien deze de verantwoordelijke is voor de bijhouding van de persoonslijst van betrokkene. Dat impliceert dat er een mechanisme dient te zijn om ervoor te zorgen dat de omzetting van de mededeling hetzij door menselijke tussenkomst plaats vindt hetzij zonder menselijke tussenkomst onder de conditie dat de minister toestemming heeft verleend voor geautomatiseerde afhandeling. Dat mechanisme is een verschijningsvorm van de fiattingknop die eerder aan de orde is geweest.¹¹

De situatie kan zich voordoen dat betrokkene gehuwd is of een geregistreerd partnerschap heeft met een ingezetene in de basisregistratie. In die situatie zal veelal het overlijden van betrokkene op de persoonslijst van de partner zijn verwerkt doordat de partner het feit van het overlijden ter kennis van het college heeft gebracht (artikel 2.44). Om te voorzien in het geval dat dit niet is gebeurd, zal het college van de ABS een mededeling doen aan het college van de woongemeente van de partner van de overledene. Dat laatste college kan dan tot bijhouding overgaan wanneer zij dat niet al heeft gedaan.¹²

Ad b Betrokkene overlijdt in Nederland en staat niet ingeschreven in de basisregistratie

In het geval de overledene niet staat ingeschreven in de basisregistratie dan kan het feit van het overlijden nog steeds relevant zijn voor de bijhouding van de basisregistratie, namelijk wanneer betrokkene gehuwd is met of een geregistreerd partnerschap heeft met een ingeschrevene in de basisregistratie. Het rechtsfeit van het overlijden heeft immers tot gevolg dat het huwelijk of partnerschap van rechtswege ophoudt te bestaan. Dus ook als de overledene niet staat ingeschreven in de basisregistratie, doet de ABS mededeling van het overlijden aan zijn college. Vanaf dit punt is het gestelde in de laatste alinea onder punt ad a van toepassing.

Ad c Betrokkene overlijdt in het buitenland en staat ingeschreven in de basisregistratie

In het geval betrokkene in het buitenland komt te overlijden en indien over dit overlijden gegevens ter beschikking komen, dan kunnen de volgende gevallen worden onderscheiden:

⁸ Er is geen wettelijke verplichting om dit te doen.

⁹ Op de documentindicatie en op bijhoudingsgegevens wordt nader ingegaan in paragraaf 10.10.

¹⁰ De minister gaat niet over tot verwerking van het gegeven omdat hij het niet van de betrokkene zelf of door tussenkomst van een ABO heeft ontvangen. ABO's zijn organisaties die een bestendige relatie hebben met een groep niet-ingezetenen en veranderingen in de gegevens van deze niet-ingezetenen die zij voor de uitvoering van hun taak nodig hebben, doorgeven aan de minister opdat deze de gegevens in de basisregistratie kan actualiseren. In dit verband is relevant dat de basisregistratie er niet toe dient om zoveel mogelijk informatie te registreren. In het bijzonder dient vermeden te worden dat 'toevallige' informatie in de basisregistratie wordt geregistreerd. Het mechanisme van de documentindicatie zorgt ervoor dat als een ABO een actuele relatie heeft met een niet-ingezetene, deze van de gegevens omtrent het overlijden op de hoogte wordt gesteld en al dan niet na nader onderzoek de van toepassing zijnde wijziging aan de minister kan doorgeven.

¹¹ Zie hiervoor de specificaties van de registratie niet-ingezetenen.

¹² Bij een niet-ingezetene is het plaatsen van een documentindicatie betreffende het huwelijk aan de orde als het een geëmigreerde niet-ingezetene betreft die tijdens emigratie gehuwd was.

1. De gegevens komen ter beschikking van een ABO bij de uitvoering van haar taak en door deze wordt opgave gedaan aan de minister. De minister verwerkt de gegevens op de persoonslijst van betrokkene. De minister kan voorts vaststellen of betrokkene een partner heeft die in de basisregistratie staat ingeschreven. De verantwoordelijke voor de bijhouding van de persoonslijst van een eventuele partner wordt dan op de hoogte gesteld van de gegevens over het overlijden van betrokkene.^{13 14} Het gestelde in de laatste alinea onder punt ad a is van toepassing.
2. De gegevens komen ter beschikking van een college. Het college kan vaststellen of betrokkene een partner heeft die in de basisregistratie staat ingeschreven en wanneer dat het geval is, stelt het college de verantwoordelijke voor de bijhouding van de gegevens van de partner op de hoogte. Het betrokken college doet van de gegevens mededeling aan de minister. Deze plaatst een documentindicatie betreffende het overlijden op de persoonslijst van betrokkene. Het gestelde in de laatste alinea onder punt ad a is van toepassing.¹⁵

Ad d Betrokkene overlijdt in het buitenland en staat niet ingeschreven in de basisregistratie.

In het geval betrokkene in het buitenland komt te overlijden en indien over dit overlijden gegevens ter beschikking komen, dan kunnen de volgende gevallen worden onderscheiden:

1. De gegevens over het overlijden komen ter beschikking van een ABO. Aangezien betrokkene niet ingeschreven is als niet-ingezetene, hoeft de ABO in kwestie geen actie te ondernemen op grond van de wet BRP.¹⁶
2. De gegevens over het overlijden komen ter beschikking van de minister. Aangezien betrokkene niet ingeschreven is als niet-ingezetene of als ingezetene, hoeft de minister geen actie te ondernemen met betrekking tot de bijhouding van de gegevens over betrokkene. De situatie kan zich (in beginsel) voordoen dat betrokkene gehuwd is met een persoon die ingeschreven staat als ingezetene in de basisregistratie. In dat geval kunnen de gegevens van belang zijn voor de bijhouding en geldt hetgeen hiervoor in de laatste alinea onder ad a is uiteengezet met dien verstande dat het nu de minister is die het college van de woongemeente van de partner van betrokkene informeert.
3. De gegevens over het overlijden komen ter beschikking van een college. Aangezien betrokkene niet ingeschreven is als niet-ingezetene of als ingezetene, hoeft het college geen actie te ondernemen met betrekking tot de bijhouding van de gegevens over betrokkene. Het is mogelijk dat betrokkene gehuwd is met een persoon die wel is ingeschreven in de basisregistratie. In dat geval kunnen de gegevens van belang zijn voor de bijhouding en dient het college van de woongemeente van de partner te worden geïnformeerd.¹⁷

¹³ Als de partner staat ingeschreven als niet-ingezetene dan is dat de minister zelf. In het geval de partner staat ingeschreven als ingezetene, vloeit dit voort uit artikel 2.35.

¹⁴ Opgemerkt zij dat het hier met name gaat om de processen zoals deze door nieuwe voorzieningen ondersteund zullen gaan worden. Er wordt geen aanpassing van oude voorzieningen beoogd.

¹⁵ Het gestelde in de vorige voetnoot is hier evenzeer van toepassing.

¹⁶ In bepaalde gevallen zal de ABO op grond van de AWB een college dienen te informeren wanneer de betreffende gegevens van belang zijn voor de (bijhoudings)taak van het college.

¹⁷ De referentie naar het voorgaande punt is vervangen door een uitgeschreven tekst.

7. Verhuizen en andere adreskwesties

7.1. Verhuizen binnen een gemeente

Een ingezetene die verhuist binnen zijn woongemeente dient hiervan schriftelijk aangifte te doen bij het college van zijn woongemeente.¹⁸¹⁹ Voor het doen van deze aangifte staat een termijn. Ze dient maximaal vier weken vóór de verhuizing en maximaal vijf dagen na de verhuisdatum te worden gedaan. Wordt de aangifte tijdig gedaan dan wordt de verhuisdatum die betrokkene opgeeft opgenomen, wordt de aangifte te laat gedaan dan geldt als het college de verhuizing alsnog aan die aangifte ontleend als datum adreswijziging de dag waarop de aangifte is ontvangen en wanneer er sprake is van ambtshalve opneming van gegevens dan geldt als datum adreswijziging de dag waarop het voornemen tot opneming aan betrokkene schriftelijk is medegedeeld.²⁰

7.2. Verhuizen naar een andere gemeente

Voor deze situatie gelden dezelfde regels als hiervoor in de eerste paragraaf zijn behandeld. De aangifte dient gedaan te worden bij het college van de nieuwe woongemeente. Dit college wordt verantwoordelijk voor de bijhouding. Het college past het adres van betrokkene aan op basis van de aangifte en deelt dat mee aan het college van de ‘oude’ woongemeente.

Wanneer aangifte wordt gedaan van een groep personen zoals een gezin, dan is er sprake van meerdere afzonderlijke aangiften die betrekking hebben op individuen.^{21 22}

Er kunnen twee bijzondere situaties optreden:

- a. Het college van de nieuwe woongemeente kan vaststellen dat betrokkene naar een ander adres dan hetgeen is opgegeven, is verhuisd. In het geval dat dit andere adres in dezelfde gemeente ligt als de opgegeven nieuwe woongemeente, dan wordt dit adres opgenomen op de persoonslijst van betrokkene. In het geval dat het andere adres in een andere – derde - gemeente ligt als de opgegeven nieuwe woongemeente, dan wordt de behandeling van de verhuizing en daarmee de verantwoordelijkheid voor de persoonslijst door deze derde gemeente overgenomen. Tenslotte kan het blijken dat het nieuwe adres van betrokkene onbekend is. In dat laatste geval blijft het college van de oude woongemeente verantwoordelijk voor de persoonslijst van betrokkene.
- b. Het college van de nieuwe woongemeente van betrokkene kan er voor kiezen om, nadat de gegevens betreffende de verhuizing zijn verwerkt en de verantwoordelijkheid voor de persoonslijst bij het college rust, een of meerdere gegevens op de persoonslijst in onderzoek te plaatsen. Het is niet mogelijk om gegevens in onderzoek te plaatsen voordat de gegevens over de verhuizing verwerkt zijn.

7.3. Verhuizen naar het buitenland (emigreren)

¹⁸ De wet gebruikt de term verhuizen niet maar gebruikt een formulering als ‘adres wijzigen’.

¹⁹ Zie artikel 2.39 voor de verplichting tot schriftelijke aangifte en de aangiftetermijn, artikel 2.48 en 2.49 voor degene op wie de verplichting rust.

²⁰ Op de persoonslijst biedt het gegeven ‘grondslag adreswijziging’ inzicht in welke van deze gevallen optreedt. NB definitief afstemmen met de persoonslijst stukken.

²¹ De BRP-voorziening kan bij het uitvoeren van plausibiliteitcontroles rekening houden met de mogelijkheid van een verhuizing van een gezin, bijvoorbeeld bij het genereren van waarschuwingen als een persoon verhuist naar een woonadres waarop ook al ander persoon woont.

²² Het kan voorkomen dat de twee ouders elk aangifte mogen doen over de verhuizing van hun kind. Als ze hiertoe gerechtigd zijn dan zal het college deze aangiften honoreren. De BRP-voorziening kan signaleren dat er herhaaldelijke verhuizingen plaatsvinden; het kan deze niet verhinderen.

Een verhuizing naar het buitenland is voor de basisregistratie relevant wanneer betrokkene naar redelijke verwachting gedurende een jaar ten minste twee derde van de tijd buiten Nederland zal verblijven. Dat is bijvoorbeeld het geval als betrokkene acht maanden of meer buiten Nederland gaat verblijven. In dat geval moet betrokkene schriftelijk aangifte doen van vertrek bij het college van zijn woongemeente. De aangiftetermijn is in dit geval maximaal vijf dagen voor de dag van vertrek. De afhandeling in de basisregistratie van deze situatie levert geen bijzonderheden op.²³

Bij een verhuizing naar het buitenland, wordt betrokkene van een ingezetene een niet-ingezetene. Merk op dat de betrokkene in zijn aangifte gegevens over het volgende verblijf buiten Nederland dient mede te delen. Daartoe behoort het eerste verblijfsadres in het volgende land van verblijf. Dit adres heeft een andere betekenis en dient daarom onderscheiden te worden van het woonadres in het buitenland van de betrokkene als niet-ingezetene. Het kan bijvoorbeeld het adres van een hotel zijn of het adres van een familielid waar betrokkene enkele dagen verwacht te kunnen verblijven. Het woonadres van de niet-ingezetene is (pas) bekend wanneer daarvan door een ABO een opgave wordt gedaan.²⁴

7.4. Verhuizen naar Nederland (immigratie, vestiging in Nederland) ²⁵

Een verhuizing naar Nederland is voor de basisregistratie relevant wanneer betrokkene naar redelijke verwachting gedurende een half jaar tenminste twee derde van de tijd in Nederland verblijf zal houden. Dat is bijvoorbeeld het geval als betrokkene vier maanden of meer in Nederland komt te verblijven. In dat geval dient betrokkene zich uiterlijk op de vijfde dag van zijn verblijf in Nederland in persoon bij het college van zijn woongemeente te melden om daar schriftelijk aangifte te doen van verblijf en adres.

In het geval dat betrokkene voorheen ingeschreven stond als niet-ingezetene, kan van de gegevens op de betrokken persoonslijst gebruik worden gemaakt.²⁶ Daarbij dient rekening te worden gehouden met de omstandigheid dat bij een inschrijving als niet-ingezetene veelal van brondocumenten zoals identiteitsdocumenten gebruik wordt gemaakt terwijl het de voorkeur verdient om een ‘hoger’ brondocument zoals een geboorteakte te benutten voor bijvoorbeeld de geboortedatum. Voorts behoeven de gegevens over niet-ingezetenen niet actueel zijn. In het bijzonder kan er niet van worden uitgegaan dat het woonadres dat op de persoonslijst van

²³ Merk op dat de wet bepaald dat bij vertrek naar het buitenland er geen sprake van een datum verhuizen, maar van een datum van vertrek. Als datum van vertrek uit Nederland en opheffing van het adres wordt de dag opgenomen waarop de aangifte is ontvangen, dan wel de dag waarop van het voornemen tot ambtshalve opname van gegevens over het vertrek aan de ingeschrevene schriftelijk mededeling is gedaan (art. 2.21, derde lid, Wbrp). Deze regeling wijkt niet af van de huidige regeling in de Wet GBA. Het registreren van de door de betrokkene opgegeven verhuisdatum doet zich alleen voor bij een verhuizing in Nederland. Ook alleen in dat geval is voor het kunnen registreren van die door de betrokkene opgegeven verhuisdatum van belang of de aangifte tijdig is geschied. Het geval van een verhuizing naar het buitenland is afwijkend van het geval van een binnenlandse verhuizing. Bij een binnenlandse verhuizing blijft betrokkene in Nederland wonen en kan (dus) goed benaderd worden om inlichtingen te verschaffen en uitleg te geven mocht dat nodig zijn met het oog op de registratie. Voorts is bij een binnenlandse verhuizing ook de omgeving van betrokkene, zoals de burens, de verhuurder en dergelijke goed benaderbaar. Dat is niet het geval wanneer betrokkene naar het buitenland verhuist. Met het oog op deze verschillen is de regeling bij vertrek naar het buitenland niet aangepast.

²⁴ In de bestaande(‘oude’) systemen actualiseert het verblijfsadres bij vertrek naar het buitenland het woonadres. Met het oog op het minimaliseren van het aantal aanpassingen in de bestaande systemen is er bij de bouw van het RNI-systeem voor gekozen dat bij een opgave van een ABO van een woonadres het verblijfsadres wordt overschreven. De verschillende adressen kunnen van elkaar worden onderscheiden met behulp van de datum waarop het adres geldig is geworden. Bron: Egbert Verweij. Voor de nieuwe systemen geldt een andere systematiek die in het hoofdstuk over de gegevensset is beschreven.

²⁵ Op deze materie wordt nader ingegaan in hoofdstuk 8.

²⁶ Gebruik van deze gegevens is niet voorgeschreven omdat immers de brondocumentensystematiek moet worden gevolgd. Het is echter niet bedoeling dat de gegevens in voorkomende gevallen worden genegeerd.

de niet-ingezetene staat zich in hetzelfde land bevindt als het land waar betrokkene zijn laatste verblijf buiten Nederland had.

In het geval dat betrokkene vanuit Aruba, Curaçao, Sint-Maarten of een van de openbare lichamen komt, dient betrokkene een verhuisbericht te overleggen verstrekt door de desbetreffende verantwoordelijke voor de basisadministratie. Bij de behandeling van de aangifte van verblijf door het college kan dit gegevens over betrokkene opvragen die bekend zijn bij de bevolkingsadministraties van Aruba, Curaçao, Sint-Maarten of een van de openbare lichamen.^{27 28}

In het geval dat een betrokkene voor korte tijd – minder dan tweederde van een half jaar - vanuit Aruba, Curaçao, Sint-Maarten of een van de openbare lichamen naar Nederland komt, kan betrokkene om inschrijving als niet-ingezetene verzoeken. In dat geval is het niet uitgesloten dat aan betrokkene een tweede A-nummer wordt toegekend. Dat kan ook gebeuren wanneer betrokkene op verzoek van een van de ABO's als niet-ingezetene wordt ingeschreven. Wanneer vervolgens inschrijving als ingezetene plaats vindt, bijvoorbeeld wanneer betrokkene voor langere tijd in Nederland komt, dan zal aan het licht komen dat betrokkene twee A-nummers heeft.²⁹ In dat geval zal de verantwoordelijke een van de beide A-nummers moeten laten vervallen.³⁰

7.5. Verhuizing van in de basisregistratie ingeschreven niet-ingezetenen in het buitenland

Een verhuizing van een ingeschreven niet-ingezetene kan door opgave van een aangewezen bestuursorgaan aan de minister van BZK bekend worden gemaakt. Deze opgaven worden langs geautomatiseerde weg ontvangen. Voordat ze verwerkt worden, worden controles uitgevoerd. Wanneer een opgave niet voldoet aan de controles dan wordt ze niet verwerkt voordat menselijke beoordeling heeft plaatsgevonden.³¹

Het kan ook voorkomen dat een (willekeurig) overheidsorgaan een melding doet aan de minister van een adresgegeven van een niet-ingezetene dat afwijkt van datzelfde adresgegeven zoals dat is opgenomen in de basisregistratie. In dat geval kan het adresgegeven in onderzoek worden gezet door de minister en dient op grond van het tweede lid van artikel 2.78 door de betrokken aangewezen bestuursorganen een onderzoek naar het adresgegeven te worden uitgevoerd.

Een verhuizing van een niet-ingezetene kan door betrokkene zelf worden aangegeven bij een van de inschrijfvoorzieningen voor niet-ingezetenen. Dit maakt onderdeel uit van de rechten van de betrokkenen. Op grond van het correctierecht (artikel 2.58) heeft betrokkene het recht om hem betreffende gegevens door het college te laten verbeteren, aan te laten vullen of te

²⁷ Bij verhuizing vanuit bijvoorbeeld Aruba wordt de Arubaanse persoonslijst via de PGK-GBA koppeling naar het vestigingsregister II verstuurd. Dit vestigingsregister is bevraagbaar door de colleges.

²⁸ Door de landsdelen van het Koninkrijk zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over een systeem waarbij in het geval van migratie van personen binnen het Koninkrijk onderlinge uitwisseling van persoonsgegevens plaatsvindt tussen de verschillende bevolkingsregistraties (de zes PIVA's van de Caribische eilanden en de GBA in het Europese deel van Nederland). Dit betreft de zogenaamde PIVA-GBA-Koppeling (ook wel aangeduid als PGK-module), waarmee spontaan dan wel op verzoek gegevens worden verzonden van de persoon die heeft aangegeven te gaan verhuizen of die inmiddels is verhuisd naar een ander deel van het Koninkrijk. Daarmee wordt, naast de overlegging van verhuisberichten, bewerkstelligd dat in de onderscheiden registraties dezelfde gegevens over betrokkene worden opgenomen en dat dubbele inschrijving wordt voorkomen. In het bijzonder gaat het hierbij om de toekenning van A-nummers.

²⁹ Zie hiervoor ook artikel 42a van het concept besluit BRP.

³⁰ Hiervoor moet een procedure worden opgesteld.

³¹ Het systeem van de controles werkt als volgt. Als een bericht niet voldoet aan de (bepaalde) verplichte controles, dan wordt het bericht geautomatiseerd afgewezen. Als een bericht buiten (instelbare) plausibiliteitsgrenzen valt, dan vindt handmatige beoordeling plaats. Dat laatste is bijvoorbeeld het geval bij een opmerkelijke verhuisfrequentie (twee keer in een week) of bij een verhuizing die begint bij een woonadres dat geen actueel woonadres van betrokkene is.

laten verwijderen indien deze feitelijk onjuist zijn, onvolledig zijn of in strijd met een wettelijk voorschrift worden verwerkt. Betrokkene kan overigens ook op grond van artikel 2.70, lid 3, onderdeel b een verzoek aan de minister doen. Afhankelijk van de aard van het verzoek gaat het om onjuist maken, strijdigheid registreren, historisch maken en dergelijke.

7.6. Briefadressen

Ingezetenen kunnen onder bepaalde (strengere) voorwaarden een briefadres verkrijgen. Een voorbeeld is bij de verhuizing naar Nederland in het geval dat betrokkene geen woonadres heeft in Nederland. Hij kiest dan een briefadres en meldt zich bij het college van de gemeente waar hij zijn briefadres heeft om aangifte te doen van verblijf en adres. Maar ook bij verblijf in Nederland kan de situatie optreden waarin iemand aangifte doet van een briefadres. In deze situatie is er niet noodzakelijkerwijze sprake van een 'fysieke' verhuizing. Voor de bijhouding van de basisregistratie lijkt de verwerking van een briefadres wel sterk op het verwerken van een nieuw woonadres. Betrokkene dient aangifte te doen van het briefadres bij het college van de gemeente waar hij zijn briefadres heeft. Dat college wordt verantwoordelijk voor de persoonslijst van betrokkene. Daarbij spelen dezelfde zaken een rol die hiervoor in de eerste en tweede paragraaf aan de orde werden gesteld. Ook bij het veranderen van een briefadres naar een nieuw briefadres of naar een nieuw woonadres verloopt de bijhouding praktisch gelijk aan die bij een verhuizing.

7.7. Adres in onderzoek

Het komt voor dat ingezetenen van adres veranderen zonder dat daarvan aangifte wordt gedaan. In dat geval dient de het college van de gemeente waar betrokkene zijn laatst bekende adres had onderzoek te doen om te achterhalen of betrokkene binnen Nederland is verhuisd dan wel het land heeft verlaten. De verantwoordelijkheid voor de gegevens over betrokkene verandert immers niet. Voor de wijze waarop dit onderzoek kan worden uitgevoerd, is een circulaire en een protocol opgesteld. In de tussentijd blijft betrokkene geregistreerd staan op het laatst bekende adres. Daarbij wordt uiteraard aangetekend dat het adres in onderzoek is. In de gegevensset wordt die aantekening uitgebreid met een code waarmee kan worden gemeld dat betrokkene, na onderzoek tot dusver, niet meer op het betreffende adres is aangetroffen en daar niet meer lijkt te wonen. De gebruikers van de gegevens uit de BRP kunnen met die melding rekening houden door bijvoorbeeld de huurtoeslag aan betrokkene op te schorten of door op dit adres geen aanmaningen meer te sturen of andere activiteiten te verrichten waar de nieuwe bewoners last van hebben. De code is een melding in het kader van het onderzoek. Indien tijdens het onderzoek alsnog een adres in Nederland van de ingezetene wordt vastgesteld (dit kan in theorie ook het bestaande adres zijn), wordt (of blijft) de betrokken persoon daar ingeschreven. Bevindt het adres zich in de gemeente die het onderzoek uitvoert dan kan deze de benodigde bijhouding ter hand nemen. Bevindt het adres zich in een andere gemeente - betrokkene blijkt dus verhuist te zijn naar een andere gemeente - dan dient die andere gemeente daarvan op de hoogte te worden gesteld zodat de stappen nodig om de verhuizing in de basisregistratie vast te leggen kunnen worden gezet. Vervolgens kan het onderzoek worden afgesloten.

Wordt vastgesteld dat de ingezetene naar een ander land is vertrokken dan wordt ambtshalve zorg gedragen voor opneming van gegevens betreffende het vertrek en het volgende verblijf (land en eventueel adres) buiten Nederland (artikel 2.21, tweede lid). Indien de ingezetene niet kan worden bereikt en na gedegen onderzoek geen gegevens over hem kunnen worden achterhaald betreffende het verblijf in Nederland, het vertrek uit Nederland noch het volgende verblijf buiten Nederland, wordt ambtshalve zorg gedragen voor opneming van het gegeven

van het vertrek van de ingezetene uit Nederland (artikel 2.22, eerste lid). Er worden in dat geval geen gegevens over het volgende verblijf (land en adres) opgenomen, omdat deze niet bekend zijn. Door opname van het gegeven van het vertrek uit Nederland als actueel gegeven wordt de ingezetene een niet-ingezetene (artikel 1, onder f). In dit geval wordt als opschortingsreden 'emigratie' aangetekend met als bestemming 'onbekend'.³²

Het geval kan zich voordoen dat een aangewezen bestuursorgaan (ABO) bij de uitvoering van zijn taak vaststelt dat een persoon in het buitenland woont terwijl deze persoon nog als ingezetene in de basisregistratie staat ingeschreven. In dat geval doet de ABO mededeling betreffende gereede twijfel over de juistheid betreffende het adres van betrokkene aan de gemeente die verantwoordelijk is voor de bijhouding van de gegevens over betrokkene op grond van artikel 2.34 (de verplichte terugmelding). De gemeente kan op grond daarvan overgaan tot het instellen van een onderzoek, in voorkomend geval gevolgd door ambtshalve bijhouding van de persoonslijst van betrokkene. De ABO richt geen verzoek aan de minister van BZK tot inschrijving van de betrokkene. Zo'n verzoek zou immers afgewezen worden omdat betrokkene reeds in de basisregistratie staat ingeschreven.

Het geval kan zich voordoen dat een persoon wordt ingeschreven in een nieuwe gemeente terwijl er een onderzoek loopt naar het adres van betrokkene in diens oude woongemeente. De vraag doet zich dan voor hoe omgegaan moet worden met het lopende onderzoek. Voor de beantwoording van deze vraag is relevant dat een onderzoek naar het adres niet het adres als zodanig betreft maar de vraag op welk adres betrokkene beschreven behoort te zijn. Bij vestiging in een nieuwe gemeente valt deze vraag in twee bestanddelen uiteen. Het eerste deel betreft de vraag naar adres waarop betrokkene tot dusverre ingeschreven had dienen te zijn. Het tweede deel betreft de vraag naar het adres waarop betrokkene op dit moment (actueel) ingeschreven dient te zijn. Dit tweede deel van het onderzoek kan als afgerond worden beschouwd. Het eerste deel van het onderzoek kan als afgerond worden beschouwd vanuit het perspectief van de bijhouding van de basisregistratie maar mogelijk niet vanuit andere perspectieven. Dat impliceert dat overgegaan kan worden tot automatische beëindiging van het onderzoek maar dat de 'oude' gemeente daarvan wel een signaal dient te ontvangen zodat zij het onderzoeksdossier hetzij kan sluiten hetzij kan overdragen ten behoeve van het afronden van het onderzoek vanuit genoemde andere perspectieven.

Mocht uit onderzoek (door de huidige bijhoudingsgemeente) blijken dat betrokkene in de afgelopen tijd in een of meer andere gemeenten heeft gewoond dan tot dusverre op zijn persoonslijst stond vermeld, dan zal dat tot wijzigingen in de adreshistorie op de persoonslijst leiden. Iemand kan dus met terugwerkende kracht tot inwoner verklaard worden van een andere gemeente op grond van onderzoek van de huidige bijhoudingsgemeente. De wijziging van de persoonslijst houdt in dat het adres van betrokkene wordt aangepast maar dat de bijhoudingsgemeente niet aangepast wordt. In deze situatie heeft het gegeven bijhoudingsgemeente de betekenis van gemeente die de bijhouding daadwerkelijk heeft gedaan echter zonder dat deze – achteraf bezien - ook daadwerkelijk voor de bijhouding verantwoordelijk was.³³

7.8 Gegevens over toekomstige verhuizingen

³² De betrokken personen worden veelal tot de categorie VOW gerekend.

³³ Het alternatief is dat de bijhoudingsgemeente achteraf wordt aangepast. Dat heeft als nadeel dat niet langer bekend is welke gemeente feitelijk de bijhouding heeft verricht. In het geval van onvolkomenheden in de bijhouding, wordt de reconstructie van de gang van zaken daardoor bemoeilijkt. Het is daarom beter de bijhoudingsgemeente te handhaven. Deze kan gezien worden als de gemeente die materieel verantwoordelijk was voor de bijhouding, echter niet formeel.

Wanneer een adreswijziging binnenkomt, ligt het in de rede dat deze verwerkt kan worden zodra daarvoor capaciteit beschikbaar is. De datum waarop de verwerking plaats vindt, kan vóór de datum van verhuizing zoals aangegeven door de betrokkene liggen. Daarmee maakt het toekomstige adres echter nog geen deel uit van de BRP. Dat heeft twee redenen. In de eerste plaats is fysieke controle van de verhuizing nog niet mogelijk geweest omdat de verhuizing nog niet heeft plaatsgevonden. In de tweede plaats kent de BRP slechts één soort adres. Het gegeven moet dus beschouwd worden als een 'aangehaakt' gegeven dat voor praktische doeleinden door het college is vastgelegd. Het ligt ook niet in de rede om het toekomstige adres alvast op te nemen op de plaats van het 'oude' adres omdat daarmee de interpretatie van het adresgegeven inclusief de historische adresgegevens substantieel wijzigt. Voorts worden afnemers geconfronteerd met een nieuwe semantiek van het adresgegeven dat naar alle waarschijnlijkheid tot ingrijpende aanpassingen van hun systemen zal leiden. Tenslotte zij opgemerkt dat registratie en verstrekking van een toekomstig adres het systematisch karakter van de basisregistratie zou ondermijnen. De ontvangst van een toekomstige adreswijziging op een bepaalde datum heeft immers een toevallig karakter.

Het voorgaande impliceert dat het toekomstige adres niet voor verstrekking (in de zin van de wet BRP) in aanmerking komt. De autorisatie mechanismen kennen dit toekomstige adres immers niet.

Het voorgaande impliceert niet dat het toekomstige adres niet gebruikt zou kunnen worden. Het ligt in de rede dat het in ieder geval gebruikt kan worden door het college zelf bij het uitvoeren van controles in het kader van de bijhouding van de basisregistratie. Het ligt evenzo in de rede dat gebruik door de afdeling Bouw- en woningtoezicht mogelijk is. In beide gevallen heeft zo'n controle bijvoorbeeld betrekking op het natrekken van de (woon)bestemming van het nieuwe adres. Het feit dat de adreswijziging in een geautomatiseerd systeem is opgeslagen, moet niet verhinderen dat het hiervoor wordt gebruikt. Immers, ook de oorspronkelijke adreswijziging (op papier) zou hiervoor gebruikt moeten kunnen worden. Voor zover andere instanties (te denken valt aan de politie) een zelfstandige wettelijke bevoegdheid hebben om gegevens over adressen van een persoon op te vragen of in te zien, zal dat ook bij dit nieuwe adres het geval zijn. Andere manieren van gebruik van het toekomstige adres zijn niet uitgesloten zolang daarbij een wettelijke grondslag aanwezig is. Die kan bestaan uit een 'eigen' wet (bij politie bijvoorbeeld de wetgeving op het gebied van strafvordering) of de WBP. Uiteraard moeten dan wel de regels in acht worden genomen die zo'n 'eigen' wet respectievelijk de WBP stellen.

De wijze waarop het gebruik van een toekomstig adres plaats vindt, vereist nadere aandacht. De voorzieningen die de verstrekkingen geautomatiseerd regelen, zijn immers juridisch gezien niet beschikbaar. Afhankelijk van de omvang van het gebruik kunnen hiervoor oplossingen worden ontworpen. Een voorbeeld is een incidenteel verzoek van de politie om de beschikking te krijgen over het toekomstige adres van een betrokkene. De politie kan deze vraag stellen aan het college. De formaliteiten die moeten verricht om vast te stellen dat de vraag gesteld mag worden kunnen we hier overslaan. Ze vinden immers bij een balie contact plaats buiten het geautomatiseerde systeem. Het college kan middels een van zijn ambtenaren de vraag aan de BRP-voorzieningen stellen. De BRP-voorzieningen geven het antwoord. De ambtenaar geeft het antwoord aan de politie.

De werkwijze is daarmee als volgt:

- a. Het toekomstig adres wordt vastgelegd met behulp van de BRP-voorzieningen maar het wordt pas verwerkt in de zin van de wet BRP op de datum waarop de verhuizing plaats vindt.
- b. Het toekomstig adres wordt opgeslagen met behulp van de BRP-voorzieningen maar het maakt er pas deel uit van de BRP op de datum waarop de verhuizing plaats vindt.
- c. De BRP-voorzieningen verzorgen dat het verschil tussen een vastgelegd gegeven maar nog niet verwerkt gegeven direct kenbaar is.
- d. De overgang van een vastgelegd toekomstig adres naar een adres dat in de BRP verwerkt is (op de verhuisdatum), kan automatisch gebeuren. Het college kan geacht worden door het feit dat zij de vastlegging uitvoert ook de verwerking (op de verhuisdatum) te beogen. Met andere woorden: hier is geen noodzaak om een extra beslismoment in te bouwen dat door een 'knop' ondersteund zou moeten worden.
- e. Het toekomstig adres kan worden gebruikt in het kader van de bijhouding van de BRP, voor zover specifieke wetgeving het gebruik regelt of voor zover het gebruik gebeurt met inachtneming van de regels die WBP stelt.

Het is denkbaar dat een burger eerst in gemeente A een toekomstige adreswijziging doorgeeft en daarna, ook nog voor de datum van verhuizing, een toekomstige adreswijziging in een andere gemeente B doorgeeft. Deze gegevens worden wel vastgelegd in de BRP-voorziening maar maken pas deel uit van de persoonslijst als de verhuisdatum is aangebroken. Wanneer deze situatie optreedt zijn uiteraard de betrokken colleges verantwoordelijk voor de gegevens die zij zelf invoeren. Voor hun bijhouding kunnen zij de reeds eerder ingevoerde gegevens raadplegen zoals hiervoor beschreven. Voorts is het mogelijk dat de centrale voorzieningen het feit dat er meerdere toekomstige verhuizingen optreden, signaleert.

8. Vestiging

8.1 Inleiding

Personen die in Nederland verblijven kunnen verplichtingen hebben met betrekking tot inschrijving als ingezetenen in de basisregistratie. Wanneer zij naar verwachting gedurende een half jaar langer dan twee derde van de tijd in Nederland verblijf zullen houden, dan dienen zij aangifte van verblijf en adres te doen (artikel 2.38, eerste lid). Van deze verplichting kunnen personen worden uitgezonderd die in verband met hun bijzondere verblijfsrechtelijke positie niet in aanmerking komen voor inschrijving. (artikel 2.6, eerste lid). Dat leidt tot de volgende categorieën:

1. Nieuw geboren en die in Nederland gaan verblijven
2. Personen zonder bijzondere verblijfsrechtelijke positie die zich in Nederland vestigen
 - a. Nederlanders
 - b. Vreemdelingen die rechtmatig verblijf genieten
3. Personen met een bijzondere verblijfsrechtelijke positie die zich in Nederland vestigen
 - a. Asielzoekers
 - b. Diplomaten en andere geprivilegieerden
 - c. NAVO-militairen, burgerpersoneel en verwanten

De categorie ‘nieuw geboren’ is in een eerder hoofdstuk aan de orde gekomen en wordt hier niet nader behandeld. De andere categorieën worden hierna behandeld. Zie overigens ook paragraaf 7.4 voor een behandeling van enige algemene aspecten van het onderwerp ‘verhuizen naar Nederland’.

8.2 Personen zonder bijzondere verblijfsrechtelijke positie die zich in Nederland vestigen

De betrokken persoon moet aangifte van verblijf en adres doen bij het college van burgemeester en wethouders. Daarbij zijn de volgende gevallen te onderscheiden:

1. In het geval betrokkene Nederlander is of op grond van een wettelijke bepaling als Nederlander moet worden behandeld, kan de inschrijving plaatsvinden met behulp van (bestaande) geschriften en in beginsel zonder tussenkomst van een ander bestuursorgaan.³⁴ In het bijzonder hoeft betrokkene niet aan te tonen dat hij rechtmatig verblijf geniet.
2. In het geval betrokkene de nationaliteit heeft van een van lidstaten van de Europese Unie, dan is zijn verblijf in Nederland van rechtswege rechtmatig.³⁵ Betrokkene kan dus direct aangifte van verblijf en adres doen teneinde ingeschreven te worden als ingezetene in de basisregistratie.
3. In de andere gevallen dient betrokkene eerst een verblijfsvergunning aan te vragen bij de IND. Bij deze aanvraag worden gegevens over betrokkene vastgelegd, wordt aan betrokkene een vreemdelingennummer toegekend en krijgt betrokkene een

³⁴ De formulering in de eerste bijzin is afgeleid van de definitie van een vreemdeling. Een vreemdeling is volgens de definitie in artikel 1 die doorwijst naar artikel 1 van de Vreemdelingenwet: ieder die de Nederlandse nationaliteit niet bezit en niet op grond van een wettelijke bepaling als Nederlander moet worden behandeld;

³⁵ Dit geldt ook bij nationaliteit van een van de lidstaten van de Europese Economische Ruimte en bij de Zwitserse nationaliteit.

verblijfsvergunning. Hiermee gaat betrokkene naar de gemeente om zich te laten inschrijven.³⁶

4. Naast de procedure vermeld onder punt 3 hiervoor, bestaat de procedure “bewijs van bekendmaking”. Hierbij meldt de vreemdeling zich eerst bij het college en vervolgens bij de IND. Eerst voert het college een aantal voorbereidende handelingen uit voor de inschrijving van de vreemdeling. Het college kan de inschrijving niet afronden omdat het geven over het rechtmatig verblijf ontbreekt. Het college stelt de gegevens die het reeds heeft vastgesteld en voornemens is om op te nemen, ter beschikking aan de IND. De IND bepaalt de rechtmatigheid van het verblijf en stuurt de gegevens hierover terug naar het college. Het college rondt vervolgens de inschrijving af, overigens zonder dat de burger hiervoor opnieuw naar het college hoeft te gaan. Het voordeel van deze tweede procedure is dat gegevens die door het college worden vastgesteld, door de IND kunnen worden overgenomen en er (dus) geen achteraf correctie nodig is van gegevens die de IND eerder heeft vastgesteld. Voor de gegevensuitwisseling is geen permanent persoonsidentificerend nummer nodig maar slechts een tijdelijk nummer.³⁷

8.3 Personen met een bijzondere verblijfsrechtelijke positie

Er zijn twee gevallen van bijzondere verblijfsrechtelijke posities die in deze context van belang zijn. Het eerste geval betreft de verblijfsrechtelijke positie van asielzoekers³⁸. Deze komen de eerste zes maanden niet voor inschrijving als ingezetene in de basisregistratie in aanmerking.³⁹ Het tweede geval betreft personen, die op grond van internationale verdragen waarvan Nederland partij is, niet aan bepaalde Nederlandse verplichtingen onderworpen zijn of kunnen worden. Het betreft verdragen op het gebied van diplomatieke betrekkingen, militaire aangelegenheden en vestigingen van internationale organisaties. De wet BRP bevat bepalingen die de doorwerking van deze internationale verdragen duidelijk maken.^{40 41} Bij AMvB kunnen categorieën worden bepaald van personen, die in verband met hun bijzondere verblijfsrechtelijke positie niet in aanmerking komen voor inschrijving. Voorts kunnen regels worden bepaald omtrent het niet inschrijven van een persoon die tot zo’n categorie behoort en omtrent het aanmerken als niet ingezetene van zo’n persoon die als ingezetene stond ingeschreven.

³⁶ Voor de nadere precisering is helderheid nodig over de vraag of het vreemdelingsnummer op de verblijfsvergunning staat en of het vastgelegd wordt zodat bij terugkoppeling van gemeente naar IND de juiste persoon kan worden geïdentificeerd.

³⁷ Zie hoofdstuk 12 voor het omgaan met sleutels en nummers.

³⁸ Preciezer: vreemdelingen die geen toelating tot Nederland hebben en verblijven in een opvangcentrum met uitzondering van in Nederland geboren personen waarvan door een ambtenaar van de burgerlijke stand in Nederland een geboorteakte is opgemaakt.

³⁹ Wet en besluit BRP gaan op dit punt niet afwijken van wet en besluit GBA.

⁴⁰ Een internationaal verdrag gaat veelal vóór een nationale wet. Het is echter verstandig om de implicaties van internationale verdragen uit te werken in relevante nationale wetten opdat elke nationale wet in beginsel een zelfstandig geheel vormt zodat de verdragen niet steeds geraadpleegd hoeven te worden.

⁴¹ De wet GBA bevatte eenzelfde bepaling als de wet BPR en daarnaast nog een bepaling die luidt dat de minister van BZ personen kan aanwijzen die niet voor inschrijving in aanmerking komen. Deze bepaling wordt bij de wet BRP overgeheveld naar het besluit.

Een persoon met een bijzondere verblijfsrechtelijke positie mag in bepaalde gevallen geen aangifte van adres en verblijf doen en in sommige andere gevallen wel.⁴² We onderscheiden de volgende situaties:

Asielzoekers

Een asielzoeker die aangifte doet van verblijf en adres zal moeten aantonen dat hij aan de voorwaarden voldoet, dat wil zeggen dat hij toelating tot Nederland heeft, niet in een opvangcentrum verblijft of langer dan zes maanden in Nederland verblijft. Het ligt in de rede dat de IND hierover uitsluitsel kan verstrekken en dat de IND de betreffende gegevens ter beschikking stelt aan het betreffende college. Voorts kan het college in voorkomende gevallen aan de IND verzoeken gegevens omtrent de nationaliteit en de geboortedatum van betrokkene ter beschikking stellen. De wet BRP staat toe dat het vreemdelingennummer dat aan betrokkene door de IND is toegekend, door de IND ter beschikking wordt gesteld aan het college teneinde er zorg voor te dragen dat bij de verstrekking van gegevens vanuit de basisregistratie aan de IND, efficiënte identificatie van de gegevens over betrokkene kan plaatsvinden.⁴³

Diplomaten en andere geprivilegieerden

Diplomaten en andere geprivilegieerden zijn op grond van internationale verdragen niet verplicht om aangifte van verblijf en adres te doen. Om dit vorm te geven wordt deze categorie personen in het besluit BRP uitgezonderd van die verplichting. De geprivilegieerden die wel aangifte van verblijf en adres wensen te doen, kunnen ervan afzien om uitgezonderd te worden van de verplichting. Dat leidt tot de volgende twee gevallen:

1. Een geprivilegieerde die zich wil laten inschrijven als ingezetene, kan dat kenbaar maken aan de minister van BZ. Vervolgens moet betrokkene aangifte van adres en verblijf bij een gemeente doen.
Bij de behandeling van deze aangifte zal de gemeente het verblijfsrecht willen vaststellen. Betrokkene kan zijn verblijfsrecht niet ontleen aan de IND maar wel aan zijn diplomatiek paspoort of aan de zogeheten Probaspas die hem door het ministerie van BZ is toegekend. Bij de inschrijving van betrokkene legt de gemeente de diplomatieke status van betrokkene vast in de zogeheten bijzondere verblijfsrechtelijke positie-aantekening ('BVP-aantekening').⁴⁴ De gemeente doet dit niet dan nadat ze vastgesteld heeft of betrokkene in aanmerking komt voor inschrijving en met het oog daarop daartoe een verzoek heeft ingediend bij de minister van BZ. De gemeente dient daartoe informatie van het ministerie van BZ te raadplegen.⁴⁵
2. Betrokkene kan verzoeken om inschrijving als niet-ingezetene. Dat verzoek wordt in behandeling genomen. Daarbij is van belang dat betrokkene kan aantonen dat hij tot de categorie van diplomaten en andere geprivilegieerden behoort en zich niet als ingezetene kan laten inschrijven. Met het oog daarop en met het oog op het vastleggen van de diplomatieke status van betrokkene in de BVP-aantekening dient

⁴² Het systeem van de nieuwe wet volgt het systeem van de bestaande wet met dien verstande dat een element (de aanwijzing van personen door de minister van BZ) verplaatst is van de wet naar het besluit. Daarin komt dus geen verandering.

⁴³ Dat impliceert dat het vreemdelingennummer een bijhoudingsgegeven wordt (mogelijk zelfs een administratief gegeven). Afstemmen met de gegevensset.

⁴⁴ Onder de wet GBA is er sprake van een Probaspas-aantekening. De naamgeving is aangepast. Voor de oude systemen blijft uiteraard de Probaspas-aantekening van toepassing.

⁴⁵ Elk college heeft de beschikking over informatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken betreffende gegevens over geprivilegieerden die in zijn gemeente wonen.

de inschrijffvoorziening informatie te raadplegen van het ministerie van BZ. Ook in dit geval wordt bij de gegevens over betrokkene de BVP-aantekening vastgelegd.

Het voornemen bestaat dat in fase 2 van de registratie van niet-ingezetenen het ministerie van BZ of een onderdeel daarvan wordt aangewezen als ABO. In dat geval zullen geprivilegieerden voor registratie als niet-ingezetene door het ministerie van BZ aan de minister van BZK worden aangeboden.⁴⁶ Bij deze registratie zal ook van de BVP-aantekening gebruik gemaakt moeten worden.

De BVP-aantekening dient ertoe dat geprivilegieerden in voorkomende gevallen herkenbaar zijn in de basisregistratie. Hiermee wordt het mogelijk gemaakt dat instanties die controleren op verblijfsvergunningen na kunnen gaan dat genoemde controle niet nodig is en bovendien in strijd kan zijn met internationale verdragen.

De BVP-aantekening is een administratief gegeven in de categorie gegevens als bedoeld in het laatste zinsdeel van artikel 2.7 respectievelijk artikel 2.69. In de huidige situatie wordt de aantekening met ‘Probas-aantekening’ aangeduid. Ze wordt gebruikt om geen gegevens over geprivilegieerden te verstrekken aan de IND. Deze situatie blijft onder de wet BRP gehandhaafd.

NAVO-militairen, burgerpersoneel en verwanten

NAVO-militairen, burgerpersoneel en verwanten vormen een categorie in de zin van het eerste lid van artikel 2.6 die niet voor inschrijving als ingezetene in aanmerking komen.⁴⁷ Zij hebben geen keuzevrijheid betreffende de inschrijving, in tegenstelling tot de diplomaten die hiervoor zijn aangeduid. NAVO-militairen, burgerpersoneel en verwanten kunnen zich wel in laten schrijven als niet-ingezetenen in de basisregistratie.

⁴⁶ In dit verband is het van belang de huidige gang van zaken te beschrijven. In het huidige systeem hebben de personen die wegens hun bijzondere verblijfsrechtelijke status niet in aanmerking komen voor inschrijving als ingezetene wel behoefte aan een sociaal-fiscaalnummer. Daarvoor heeft het ministerie van Financiën een speciale procedure in het leven geroepen. Over de transformatie van deze procedure vindt nog overleg plaats.

⁴⁷ Deze categorie omvat vier subcategorieën: (a) militairen behorend tot de krijgsmacht van een vreemde mogendheid, aangesloten bij de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie die in Nederland hun dienst uitoefenen, (b) de in Nederland dienst uitoefenende leden van het burgerpersoneel die in die dienst zijn bij de krijgsmacht van een vreemde mogendheid als bedoeld onder (a), of die in dienst zijn van een hoofdkwartier, ingesteld uit hoofde van het Noord-Atlantische Verdrag (Trb. 1953, 11) en beschikken over een door het hoofdkwartier afgegeven identiteitsbewijs, (c) de echtgenoten van personen op wie onderdeel a of b van toepassing is en (d) de inwonende minderjarige kinderen van personen op wie onderdeel a, b of c van toepassing is.